

To cite this article: Akgül, A.E. (2020). Turizmin Aile Yapısına Etkilerinin, Turizm Sektöründe Çalışanların Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi (Kuşadası Örneği). International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS), 4(2), 27-46

Submitted: June 26, 2020

Accepted: August 11, 2020

TURİZMİN AİLE YAPISINA ETKİLERİNİN, TURİZM SEKTÖRÜNDE ÇALIŞANLARIN BAKIŞ AÇISIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ (KUŞADASI ÖRNEĞİ)

Ali Erdem Akgül¹

ÖZET

Aile, toplumun en küçük birimidir, çekirdeğidir. İnsanlık tarihi kadar eski bir toplumsal birim olan “aile” kurumu, çeşitli faktörlerden etkilenerek yapısal ve biçimsel değişimler geçirmiştir. Turizm ise sadece ekonomik bir olay değil; sosyo-kültürel, coğrafi, siyasi yönleri de olan, toplumsal yapıyı etkisi altına alan ulusal ve uluslararası platformdaki hareketliliklerdir.

Turizm özellikle günümüzde çok önemli bir olgu haline gelmiştir. Turizmin toplum hayatında ekonomik ve sosyo-kültürel anlamda oynadığı önemli rol; onu sosyolojinin ilgi odaklarından biri yapmıştır. Turizm toplumsal bir olgudur ve bir “değişme” dinamiğidir. Aile kurumu da bu toplumsal değişme dinamiğinden etkilenmektedir. Turizm ile aile yapısı arasındaki ilişkinin tespiti, analizi de bu çerçevede büyük önem arz etmektedir. Bundan ötürü, turizm ile aile yapısı ilişkisinin sosyolojik değerlendirmelere tabii tutulması gereklidir.

Bu araştırmada bu doğrultuda belli sorulara yanıt aranacaktır. Örneğin, turizmin aile yapısı üzerinde bir etkisi var mıdır ve bir değişime yol açmış mıdır? Turizm, kadınların iş hayatına katılmasını artırmış mıdır ve kadınların aile kurumu içindeki yeri, rolleri bağlamında bir dönüşüme neden olmuş mudur? Turizm; gençlerin yerel değerler, aile bağları ile olan ilişkisini etkilemekte midir?

Bu çalışmada "Kuşadası'nda turizmin aile yapısına etkilerinin; turizm sektöründe çalışanların bakış açısıyla değerlendirilmesi" amaçlanmıştır ve konu Kuşadası kent merkeziyle sınırlandırılmıştır. Çalışmada nitel görüşme tekniğinden yararlanılmıştır ve konu çerçevesinde amaca uygun olarak ayrıntı da içeren sorular (yarı-yapılandırılmış bir soru formundan yararlanılarak) turizm sektörü çalışanlarına sorulmuştur. Bu çalışma çerçevesinde gerçekleştirilen “görüşme” uygu-

¹ Arş. Gör. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, aeakgul@adu.edu.tr

laması 42 görüşmeyle yüz yüze olarak yapılmıştır. Bu bağlamda; nitel araştırma ile turizm sektöründe çalışanların perspektifinden, turizmin aile yapısına etkileri çerçevesinde elde edilen veriler analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Kuşadası, Toplumsal Değişme, Turizm

EVALUATION OF THE EFFECTS OF TOURISM ON THE FAMILY STRUCTURE FROM THE PERSPECTIVES OF EMPLOYEES IN THE TOURISM SECTOR (KUŞADASI CASE)

ABSTRACT

Family is the smallest unit of society, its core. As a social unit, which is as old as human history, the family institution has undergone structural and formal changes by being affected by various changes. Tourism is not only an economic activity, but also mobility in the national and international platform which affects social structure with its socio-cultural, geographical, political aspects.

Tourism has become a very important phenomenon especially today. The significant role that tourism plays in social life with its economical and socio-cultural aspects made it one of the focuses of interests of sociology. Tourism is a social phenomenon and a “change” dynamic. The family institution is also affected by this social change dynamic. The determination and analysis of the relationship between tourism and family structure is of great importance in this framework. Therefore, sociological evaluations should be made on the relationship between tourism and family structure.

In this research, answers for certain questions in this direction will be sought. For instance, does tourism have an impact on family structure and has it cause a change? Did tourism increase the participation of women in business life and has it caused a transformation in the context of women’s place and role in the family institution? Does tourism affect the relationship of young people with local values and family ties?

In this work, it is aimed to evaluate the effects of tourism on the family structure from the perspectives of employees in the tourism sector and the topic is limited to the Kuşadası city centre. Qualitative interview technique was used and questions including details relevant to the research purpose (using a semi-structured questionnaire) were asked to those working in the tourism sector. The interview technic carried out within the scope of this study was conducted face to face to 42 interviewers. In this context, data obtained from the perspective of the emp-

loyees in the tourism sector within the frame of the effects of tourism on family structure were analysed.

Keywords: Family, Kuşadası, Social Change, Tourism.

GİRİŞ

Toplumsal kurumlardan biri olan aile, insanlık tarihi kadar eskidir ve günümüze kadar pek çok etmenden etkilenmiştir. Turizm de toplumsal, ekonomik, siyasal boyutları olan bir olgudur ve aynı zamanda bir değişme dinamiğidir. Bir toplumsal değişme dinamiği olan turizmin aile kurumu üzerine etkileri olduğu ileri sürülmektedir. Özellikle çağımızda turizmin toplumsal, ekonomik hayattaki yeri ve önemi gün geçtikçe artmaktadır.

Turizmin aile yapısı üzerinde meydana getirdiği etkilerin anlaşılabilmesi için ise turizm çalışanı, turist ve yerel halkın bir arada yaşamasından kaynaklanan ilişkilerin yapısının ele alınması; bu ilişkiler neticesinde gelişen davranışların incelenmesi ve bu ilişkilerdeki değişimlerin bilinmesi gerekmektedir. Turizm ile birlikte aile içi ilişkilerde; aile içi rollerde; değerlerde; aile içi kararların alınmasında bir değişim, etkilenme olmuş mudur? Bu çerçevede verilerin elde edilebilmesi için de saha çalışmalarının yapılması ve bunların sosyolojik olarak değerlendirilmesi elzemdir.

Turizmin aile yapısına dönük etkileri bağlamında, literatürde ağırlıklı olarak "yerel halkın" bakış açısına dönük araştırmalar yer almaktadır. Fakat turizm sektöründe çalışanların bu konuya dönük perspektifi ihmal edilmiş durumdadır. Bu çalışmada turizm sektöründe çalışanların, "turizmin aile yapısına etkileri bağlamındaki" bakış açıları değerlendirilecektir. Bu doğrultuda literatürdeki bu açığın kapatılmasına da katkı sağlanmaya çalışılacaktır.

Ayrıca, bu çalışmada; üye sayısına göre, otoriteye göre veya yerleşim yeri esasına göre aile tipleri (çekirdek aile, geniş aile, ataerkil aile, anaerkil aile, köy ailesi, kent ailesi, gecekondü ailesi vs.) arasında bir ayırım yapılmadan, herhangi biri kastedilmeden genel olarak aile yapısındaki turizmden kaynaklı olan etkilenme durumunun incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmada, turizmin, genel olarak Kuşadası'ndaki aile yapısı üzerinde etkilerinin olup olmadığı; var ise bunların neler olduğu çerçevesinde; turizm çalışanlarının bakış açıları bağlamında veriler elde edilmeye çalışılacaktır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

"Turizm"; toplumsal, kültürel, ekonomik, coğrafi ve siyasal boyutları olan, toplumu etkisi altına alan ulusal ve uluslararası platformdaki harekettir. Gerek ülkeler içinde, gerekse ülkeler arasında; büyük insan kitleleri dinlenmek, yeni yerler görmek, değişik kültürleri tanımak amacıyla seyahat etmektedirler. Turizm, bireyleri ve toplulukları ilgilendiren bir olgudur. Turizmin; birey, aile ve toplum üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri neticesinde yaşam biçimleri de dönüşmektedir (Civelek, 2010, 331). Bal'a (1995: 9) göre de *"turizm, insanların serbest zamanlarını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirdikleri seyahat ve konaklamalar sırasında mal ve hizmetlerin üretimi ve tüketimi sürecinde gerçekleşen çok yönlü ilişkiler toplamıdır"*.

Bütün toplumlar ve dönemler için geçerli bir aile tanımı yapmanın ise güçlükleri vardır. Çünkü, insanlık tarihinin başlangıcından bugüne dek sosyo-kültürel yapıların etkisiyle farklı aile biçimleri açığa çıkmıştır. Bu nedenle ailenin evrensel bir tanımı yapılamamaktadır. Lakin şöyle bir tanımlama sunulabilir: Aile; birbirleriyle yüz yüze ilişkileri olan bir çatı altında yaşayan, rolleri ve birbirleriyle olan ilişkileri toplumsal değerler ve normlar tarafından belirlenen, grup olarak görece bir sürekliliği olan, toplumsal sistemin işlevsel dinamik bir alt sistemidir (Bal, 1995: 39,40).

Topses'e (2016: 107) göre de aile toplumsal yapıyı oluşturan öğelerden biridir. Aile; kan, cinsel ilişki veya yasal bağlarla birbirine bağlı olan insanlardan oluşmaktadır ve mahrem ilişkilerle örülü bir gruptur. "Yasal bağlar" sözcükleriyle de sadece anne, baba veya çocuk değil; aileye daha sonradan dahil olan gelin, damat veya evlat edilen çocuk da kastedilmektedir. Daha kapsayıcı bir tanım olarak aile; ortak soy, evlilik veya evlat edinmeye dayalı oluşan akrabalıktır.

Kara'ya (2018: 375) göre *"toplumsal dinamikler sürecinde ailenin değişmesi kaçınılmazdır"*. Pek çok faktörün (göç, sanayileşme, kadının iş hayatına katılması, medya gibi) aile üzerinde etkisi bulunmaktadır, turizm de bu faktörlerden biridir. Turizm, çağımızda önemli bir olgu haline gelmiştir. Bu olgunun ekonomik boyutunun yanı sıra, toplumsal ve kültürel boyutları da bulunmaktadır. Bundan ötürü, turizm ile toplumun en küçük birimi olarak tanımlanan aile kurumu arasındaki ilişki üzerine sosyolojik araştırmaların yapılması gereklidir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışmada "Kuşadası'nda turizmin aile yapısına etkilerinin; turizm sektöründe çalışanların bakış açısıyla değerlendirilmesi" amaçlanmıştır. Sosyal bilimler alanında yapılan birçok çalışma gibi bu çalışmada zaman, emek, maliyet ve mekan (araştırma bölgesi) sınırlaması taşımaktadır. Bu çalışma Kuşadası kent merkezleriyle sınırlıdır. Çalışmada nitel görüşme tekniğinden yararlanılmıştır ve konu çerçevesinde amaca uygun olarak ayrıntı da içeren sorular (yarı-yapılandırılmış bir soru formundan yararlanılarak) turizm çalışanlarına sorulmuştur. Bu çalışma doğrultusunda gerçekleştirilen "görüşme" uygulaması "08.02.2020-23.02.2020" tarihleri arasında, 42 görüşmeciyile yüz yüze ve derinlemesine olarak yapılmıştır. Bu bağlamda; nitel araştırma ile turizm çalışanları perspektifinden, turizmin aile yapısına etkileri doğrultusunda veriler elde edilmeye çalışılmıştır.

Nitel görüşme ise görüşülen kişiye, bir konu hakkında ayrıntılı sorular sorarak; konuyla ilgili zengin, derinlemesine bilgi almaktır. Örneklem büyüklüğünün ise ne olacağı; araştırmanın konusuna ve amacına bağlıdır. Bu çalışmada, konu çerçevesinde amaca uygun olarak ayrıntı da içeren sorular birçok farklı iş kolunda çalışan turizm çalışanlarına sorulmuştur. Elde edilen veriler tekrara başladığında, yeni bir veri ortaya çıkmadığında da görüşme uygulaması sona ermiştir.

Bu bağlamda, örnekleme dahil edilenlerin turizm sektöründe çalıştığı iş kollarının çeşitliliği de maksimum düzeyde tutulmaya çalışılarak konu bağlamında daha bütüncül, geçerli ve zengin veri seti elde edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada amaca yönelik örneklem tekniği kullanılmıştır ve böylece Kuşadası kent merkezinde nitel araştırmada turizm çalışanlarının pozisyonlarında, iş kollarında "maksimum çeşitlilik" sağlanmaya çalışılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2005, 107) göre amaca yönelik örneklem (purposive sampling technique) nitel araştırma doğrultusundaki kullanıma oldukça elverişli bir örneklem tekniğidir ve zengin verinin açığa çıkarılmasına, konunun da derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir. Bu doğrultuda, amaca yönelik örneklem birçok durumda, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yararlı olmaktadır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu çalışmada uygulanan görüşme tekniği sonucu elde edilen veriler kodlanmıştır ve içlerinden bazıları tablolar haline getirilerek sunulmuştur. Tüm tablolar, nitel araştırma verilerinden oluşturulmuştur. Ayrıca, ilgili soruda katılımcıların konu ile ilgili en dikkat çeken söylemleri, görüşleri de tabloların altında veril-

miştir. Bunlarda konunun çözümlenmesine ciddi katkı sağlamıştır ve mevcut durumun anlaşılmasına dönük önemli ipuçları sunmuştur.

Görüşme uygulamasına katılanların genel özelliklerine ilişkin bilgiler şöyledir: Nitel araştırma bağlamında oluşturulan örneklem kümesi 42 kişiden oluşmaktadır. Görüşme tekniğinin uygulandığı turizm çalışanlarının 21'i "erkek", 21'i ise "kadın"dır. Araştırma kapsamında örnekleme dahil edilenlerin yaş dağılımına ilişkin veriler şu şekildedir: 18-24 yaş arası 3 katılımcı, 25-32 yaş arası 11 katılımcı, 33-40 yaş arası 9 katılımcı, 41-48 yaş arası 8 katılımcı, 49-56 yaş arası 8 katılımcı ve 57-64 arası 3 katılımcı.

Araştırma kapsamında örnekleme katılanların eğitim durumuna yönelik veriler ise şöyledir: İlköğretim Mezunu 6 katılımcı, lise ve dengi okul mezunu 19 katılımcı, üniversite veya yüksekokul mezunu 14 katılımcı ve lisansüstü mezunu 3 katılımcı. Örnekleme katılanların çalıştığı iş kollarının verileri de şu şekildedir: Pansiyon, otel 7 katılımcı; hediyelik eşya, aksesuar 7 katılımcı; restoran 5 katılımcı; giyim 5 katılımcı; kafe 4 katılımcı; bar 4 katılımcı; seyahat acenteciliği 4 katılımcı; çantacı 3 katılımcı ve işporta 3 katılımcı.

Turizm denilince akla ilk olarak neyin geldiği yönündeki soruya yönelik elde edilen bulgular ve en dikkat çeken söylemler aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 1. "Turizm denilince akla ilk gelen hususların dağılımı"

Turizm denilince aklınıza ilk olarak ne geliyor?	Frekans
Gelir/kazanç sağlayan önemli bir sektördür.	23
Farklı, yeni kültürlerle tanışma alanıdır.	8
Çalışma hayatından artakalan serbest zamanı değerlendirmektir, eğlenmektir.	7
Yerel kültürü, ülkeyi tanıtmaktır.	4
TOPLAM	42

Araştırma bulgularına göre "turizm" denilince akla ilk olarak gelen husus "turizmin gelir sağlayan önemli bir sektör" olduğudur; örnekleme dahil edilenlerden 23 görüşmeci bu bağlamda görüşlerini belirtmişlerdir. 8 görüşmeci ise "turizmin farklı, yeni kültürlerle bir tanışma alanı" olduğunun altını çizmişlerdir. Örnekleme katılanlardan 7 görüşmeci de turizm denilince, akla "çalışma hayatından artakalan serbest zamanı değerlendirmenin, hoş zaman geçirip eğlenme-

nin” geldiğini belirtmişlerdir. 4 görüşmeci ise turizm denilince akla ilk gelen hususun “yerel kültürü, bölgeyi veya ülkeyi tanıtmak” olduğunu söylemişlerdir. Görüşme yapılan katılımcılar arasında bu soru bağlamında dile getirilen kimi görüşler dikkate değerdir:

"Turizm çok önemli bir kazanç kapısıdır. Turizm olmasa bugünkü Kuşadası asla olamazdı!" (24.GR)

Bu yaklaşıma göre; turizmin gelir sağlayıcı önemli bir sektör olduğu ve Kuşadası'nın da turizm ile bağlantısının üst düzeyde olduğu açığa çıkmaktadır.

"Turizm bölgesi kültürler arası temasın yoğun olduğu yerlerdir. Farklı kültürlerden, bölgelerden, ülkelerden insanlar bir araya gelir. " (16.GR)

"Turizm, insanların iş hayatından artakalan boş zamanlarında, hoş zaman geçirmek için yaptıkları faaliyetlerdir, gezilerdir." (33.GR)

"Turizm; yerel kültürü, ülkeyi, bölgeyi tanıtan önemli bir olgudur." (42.GR)

Turizmin Kuşadası'nda aile yapısı üzerine olan etkileri bağlamındaki soruya yönelik elde edilen veriler ve en dikkat çeken söylemler aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 2. “Turizmin Kuşadası'nda aile yapısını nasıl etkilediği bağlamında ortaya çıkan hususların dağılımı”

Turizmin Kuşadası'nda aile yapısı üzerindeki etkileri	Frekans
Turizm önemli bir geçim kaynağı. Geçim iyi, yerinde olunca, ekonomik sıkıntılar azalınca; aile ortamı da bundan olumlu yönde etkileniyor.	12
Turizm bölgesinde çok kültürlü, hoşgörülü, sağduyulu bir ortam var. Bu durum, aile içi ilişkilere de yansıyor.	10
Turizm sektöründeki yoğun çalışma temposu ve uzun çalışma süreleri nedeniyle; aileye gerekli zaman, ilgi ayrılamıyor.	10
Turizm bölgesinde aile bağları zayıflıyor.	4
Turizmin Kuşadası'nda aile yapısı üzerinde önemli bir etkisi yok.	6
TOPLAM	42

Araştırma bulgularına göre turizmin Kuşadası'ndaki aile yapısına dönük etkileri bağlamında örnekleme dahil edilenlerden toplamda 22 görüşmeci olumlu yönde eğilim göstermişken; toplamda 14 görüşmeci ise olumsuz yönde eğilim göstermiştir. 6 görüşmeci ise turizmin Kuşadası'ndaki aile yapısı üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı yaklaşımı içerisindeydi.

Turizmin Kuşadası'ndaki aile yapısına dönük etkileri doğrultusunda olumlu perspektife sahip katılımcılardan 12'si turizmin önemli bir geçim kaynağı olduğunu belirtmişlerdir ve geçimin, kazancın iyi olmasıyla birlikte, aile ortamının da bundan pozitif olarak etkilendiğini belirtmişlerdir. Diğer olumlu perspektife sahip kategoriyi oluşturan 10 görüşmeci de turizm bölgesinin genel olarak hoşgörülü, sağduyulu, çok kültürlü bir ortama sahip olduğunu belirtmişlerdir ve bu ortamın aile içi ilişkilere, aile yapısına pozitif yönde etki yaptığını vurgulamışlardır.

Turizmin Kuşadası'ndaki aile yapısına dönük etkileri bağlamında olumsuz bakış açısına sahip katılımcılardan 10'u, turizmin sektöründeki çalışma koşullarına vurgu yapmışlardır. Onlara göre turizm sektöründeki çalışma sürelerinin uzun süreli olması ve çalışma yoğunluğunun yüksek olması nedeniyle aileye yeterli, gerekli zaman, ilgi ayrılamamaktadır. Bu da aile içi iletişime, aile yapısına zarar vermektedir; bunun sonucunda da aile üyeleri arasında uzaklaşma meydana gelmektedir. Diğer olumsuz bakış açısına sahip kategoriyi oluşturan 4 görüşmeci ise genel olarak turizm bölgesindeki ortamın aile bağlarını zayıflatıcı nitelikte olduğunu belirtmişlerdir ve bu ortamın da aile yapılarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Turizmin Kuşadası'ndaki aile yapısı üzerinde önemli bir etkisinin olmadığı yaklaşımı içerisinde olan kategorideki 6 görüşmeci ise artık Kuşadası gibi önemli bir turizm merkezinin kendine has olan yapısına alışıldığını belirtmişlerdir. Onlara göre Kuşadası'ndaki sosyo-kültürel ortama büyük bir çoğunluk alışmış durumdadır. Buradaki sosyo-kültürel ortam çoğunlukla içselleştirilmiş durumda olduğu için; turizmin Kuşadası'nda aile yapısı üzerinde önemli bir etkisi bulunmamaktadır. Kısacası, bu eğilime göre, turizmin etkisiyle aile yapısında etkilenen, dönüşen bir durum söz konusu değildir; daha önceki yıllarda görülen, yaşanan dönüşüm artık sona ermiş, herkes mevcut duruma alışmıştır.

Görüşme yapılan katılımcılar arasında bazılarının dile getirdiği görüşlere baktığımızda şunları görüyoruz:

"Bence, mühim olan geçimdir. Turizm de buna çok önemli katkılar sağlıyor. Her bir fert iş bulabiliyor, çalışabiliyor ve neticesinde de kendi ayaklarının üstünde duruyor. Örneğin kadınlar, gençler de turizm sayesinde iş sahibi olabiliyor ve aile içindeki rolleri, konumları değişebiliyor. Tüm bunlar da aile içindeki sıkıntıları azaltıcı etkiler yapıyor, aile yapısı bu süreçten pozitif yönde etkileniyor."
(31.GR)

"Turizm ile birçok kültürle temasa girilebiliyor. Bu çok kültürlü ortam; sağduyu ve hoşgörünün de artmasına katkı sağlıyor. Turizm bölgesinde oluşan bu ortam, aile ortamına da olumlu biçimde yansıyor. Aile üyeleri katı fikirli olmaktan uzaklaşıp, farklı düşüncelere karşı daha esnek, kabul edici olabiliyor. Aile içi kararların da ortak verilme eğilimi artıyor." (6.GR)

"Turizm sektöründe çalışma temposu çok yoğun ve çalışma süresi de çok uzun, belirsiz. Ben, günde ortalama 16 saat çalışıyorum. Bu da aileye ayıracağım ilgiyi, zamanı çok azaltıyor ve aile içi ilişkilerimiz de bu durumdan olumsuz olarak etkileniyor. Kendime ait hediyelik eşya dükkanım var ve çocuğum bu işi benden devralmak istemiyor!" (11.GR)

Görüşme yapılan katılımcılardan birisi olan (7.GR) ise; *"Geçim için bu bölgedeyim. Bir turizm bölgesi olan Kuşadası'nda örf ve adetleri korumak çok zor. Aile bağları, değerleri böyle ortamlardan rahatlıkla etkilenebilir. Çocukların kötü alışkanlıklar kazanma olasılığı artabilir. O yüzden, kendi çocuklarımı memleketime (Şanlıurfa) gönderdim!"* diyerek, aile yapısının turizmden olumsuz olarak etkilenmesinin altını çizmiştir.

"Günümüzde, herkes Kuşadası'nın kendine has yapısına yani önemli bir turizm merkezi olması niteliğine alıştı. Çok uzun yıllardır turizm burada varlığını sürdürmekte, o yüzden belli toplumsal, kültürel dönüşümler uzun yıllar önce ciddi biçimde gerçekleşti. Aile kurumu da elbette ki bu süreçten nasibini aldı. Fakat günümüzde bu durum, etkilenme düzeyi çok az hatta yok denebilecek düzeyde. Örneğin, aile içi ilişkileri bu bölgede bile turizm değil, bence sosyal medya daha fazla etkiliyor!" (12.GR)

Turizmin Kuşadası'nda aile yapısı üzerine olan etkileri bağlamındaki soruya yönelik elde edilen veriler ve dikkat çeken belirli söylemler yukarıda sunulmuştur. Buna ilaveten, turizmin Kuşadası'nda aile yapısı üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri bağlamında ayrı sorular sorularak da konu bağlamında belli veriler, perspektifler elde dilmeye çalışılmıştır.

Turizmin Kuşadası'nda aile yapısı üzerindeki olumlu etkileri bağlamındaki soruya yönelik elde edilen veriler ve en dikkat çeken söylemler aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 3. “Turizmin Kuşadası’nda aile yapısı üzerindeki olumlu etkileri bağlamındaki verilerin dağılımı”

Turizmin Kuşadası’nda aile yapısı üzerindeki olumlu etkileri	Frekans
Turizmin, geçim sağlaması, gelirin artmasına katkı sağlaması; ekonomik sıkıntılara bağlı ailevi sorunların daha az yaşanmasına yardımcı oluyor.	22
Turizm bölgesinde kültürlerarası iletişimin artması; önyargıların azalmasına, insanların birbirine karşı daha hoşgörülü olmasına yardımcı oluyor. Böyle bir ortam pek çok birey tarafından içselleştiriliyor ve bu ortam aile yapısına da yansıyor.	14
Turizm bölgesinde insanların uyumu artıyor ve insanların ufukları açılıyor. Bu süreç aile içi ilişkilere de yansıyor.	4
Herhangi bir olumlu etkisi yok	2
TOPLAM	42

Turizmin Kuşadası’nda aile yapısı üzerindeki olumlu etkileri bağlamında örnekleme katılanların ağırlıklı (22 görüşmeci) bir kısmı; turizmin önemli bir geçim kaynağı olduğunun altını çizmişlerdir ve geçimin sağlanmasıyla, gelirin artmasıyla aile içindeki birçok sıkıntının minimize edilmekte olduğunu belirtmişlerdir. Örnekleme dahil edilenlerden 14 katılımcı ise bir turizm bölgesi olan Kuşadası’nda kültürlerarası diyalogun artmasıyla; daha sağduyulu, hoşgörülü bir ortam oluştuğunu belirtmişlerdir ve bu ortamında aile ortamına yansıdığını dile getirmişlerdir. Örnekleme dahil edilen 4 görüşmeci de turizm bölgesinde insanlar arası uyumun daha arttığını, insanların ufuklarının da açıldığını ileri sürmüşlerdir ve bu durumun da aile içi ilişkilere olumlu olarak yansıdığını söylemişlerdir. Örnekleme katılanlardan 2 görüşmeci ise turizmin Kuşadası’nda aile yapısı üzerinde hiçbir olumlu etkisinin olmadığını belirtmişlerdir. Yani yalnızca turizmin Kuşadası’ndaki aile yapısı üzerine olan olumlu etkileri bağlamında bir soru sorulduğu halde; hiçbir olumlu yanının olmadığını altını çizmişlerdir.

Konuyu biraz daha derinleştirmek için sorguladığımızda kimi katılımcıların şu görüşleri öne çıkmaktadır:

"Doğma büyüme buralıyım. Kuşadası’nda turizm çok önemli bir yere sahiptir. Pek çok insanın geçimi bu sektöre bağlı. Açıkçası geçim iyi olmayınca; ailedeki huzur, ortam da iyi olmuyor. O yüzden geçim, kazanç kapısı olan turizmin aile yapısına, aile birliğine ve düzenine çok olumlu etkileri var. Geçim iyi olunca,

bunun aileye olan yansımaları da iyi oluyor. Turizm bölgesinde yaşamının aile yaşamına getirdiği bazı sıkıntılar; sağladığı olanakların, avantajların yanında pek önemli boyutta değil." (40.GR)

Görüşme yapılan katılımcılardan birisi olan (26.GR), bu konuda; *"Kuşadası önemli bir turizm bölgesi olduğu için oldukça fazla sayıda ve çeşitlilikte turist geliyor. Bundan dolayı, çok kültürlü, toleranslı bir ortam, hava oluşuyor. Bence bu durumu birçok kişi içselleştiriyor ve adeta bir yaşam tarzı haline getiriyor. Yaşam tarzı haline gelen bu durum da kuşkusuz gündelik hayata, aile hayatına vs. yansıyor"* demektedir.

Diğer bir görüşmeci (38.GR) ise; *"Turizm bölgeleri kültürler arası diyalogu artıran yerlerdir. Bu durum da önyargıların azalmasına, insanların birbiriyle uyumunun artmasına ve insanların ufuklarının daha açılmasına neden olmaktadır. Önemli turizm merkezlerinden biri olan Kuşadası'nda da vaziyet bu şekildedir. Böylesi bir ortamda sosyalleşen, yaşayan bireylerin aile yapısı da bu süreçten olumlu olarak etkilenmektedir"* diyerek, turizmin Kuşadası'nda aile yapısına yaptığı olumlu etkilerden birinin altını çizmiştir.

"Turizmin aile yaşantısına, aile yapısına hiçbir olumlu etkisinin olduğunu düşünmüyorum. İmkanım olsa Kuşadası veya herhangi bir turizm bölgesinde yaşamam, düzenimi kurmam!" (21.GR)

Turizmin Kuşadası'nda aile yapısı üzerindeki olumsuz etkileri bağlamındaki soruya yönelik elde edilen veriler ve en dikkat çeken söylemler aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. "Turizmin Kuşadası'nda aile yapısı üzerindeki olumsuz etkileri bağlamındaki verilerin dağılımı"

Turizmin Kuşadası'nda aile yapısı üzerindeki olumsuz etkileri	Frekans
Turizm sektöründeki yoğun çalışma temposu ve uzun çalışma süreleri nedeniyle; aileye gerekli zaman, ilgi ayrılamıyor.	9
Turizm bölgesinde çocuk yetiştirmek daha zor.	5
Turizm bölgesinde yaşayan gençlerin farklı kültürlere, hayat tarzlarına özeni duymaları, benimsemeleri ile kendi aile yapısına dair belli değerlerin, normların çatışması açığa çıkıyor.	4
Turizm bölgesinde aile bağları zayıflıyor.	3
Herhangi bir olumsuz etkisi yok.	21
TOPLAM	42

Araştırma bulgularına göre turizmin Kuşadası'nda aile yapısı üzerindeki olumsuz etkileri bağlamında örnekleme dahil edilenlerden 9 görüşmeci; turizm sektöründeki oldukça uzun süren çalışma süreleri ve yoğun çalışma temposu sebebiyle aileye gerekli zamanın ve ilginin ayrılamamasını belirtmişlerdir. Örnekleme katılanlardan 5 görüşmeci, turizm bölgesinde çocuk yetiştirmenin zorluğunu dile getirmişlerdir. 4 görüşmeci, turizm bölgesinde yaşayan gençlerin farklı hayat tarzlarına özeni duymalarını ve neticesinde açığa çıkan aile içi çatışmaların altını çizmişlerdir. Örnekleme dahil edilen 3 görüşmeci de turizm bölgesinde yaşamının aile bağlarını zayıflattığını ileri sürmüşlerdir. Son olarak da bu soru bağlamında örnekleme dahil edilenlerden 21 katılımcı ise turizmin Kuşadası'nda aile yapısı üzerine olumsuz hiçbir etkisi olmadığını belirtmişlerdir. Örnekleme katılanların tam yarısının turizmin Kuşadası'nda aile yapısı üzerine herhangi bir olumsuz etkisinin olmadığını düşünmesi; gözden kaçırılmaması gereken önemli bir noktadır. Turizmin artık bu bölge (Kuşadası) ile adeta örtüştüğünü, buranın kendine has yapısının ağırlıklı olarak içselleştirildiğini ileri sürebiliriz.

Görüşme yapılan katılımcılar arasında bazılarının dile getirdiği görüşlere baktığımızda şunları görüyoruz:

"Kuşadası'nda özellikle yaz mevsiminde, turizm sektöründeki çalışma temposu çok yoğun ve çalışma süreleri de çok uzun. O kadar yoğun çalıştığım oluyor ki evde bir akşam yemeği veya kahvaltı da ailemle birlikte olamıyorum. Çocuklarıma, eşime gerekli zamanı ayıramıyorum ve aile içi iletişim azalıyor." (41.GR)

"Bence, Kuşadası gibi turizm merkezlerinde çocuk yetiştirmek, çocuğu kontrol etmek çok zor. Yetiştirmeye çalıştığınız çocuğa belli ailevi değerleri vermek istiyorsunuz fakat dışarıda birçok değer, kültür tipi ile karşılaşılınca; bu durum sekteye uğrayabiliyor." (1.GR)

Görüşme yapılan katılımcılardan birisi olan (30.GR), bu konuda; *"Kuşadası'nda gençler turistik bir bölgede yaşamının etkisiyle, kendi aile değerlerinin dışındaki farklı yaşam tarzlarına özenbiliyorlar. Bu da gençler ile ebeveynleri arasında çatışmalara neden olabiliyor. Turistik bölgede yaşamının aile yapısı bağlamında böyle olumsuz etkileri olabiliyor!"* demektedir.

Diğer bir katılımcı (9.GR) ise; *"Turistik bölgeler de geleneksel aile yapınızı koruyamıyorsunuz. Bunu korumak çok zor. Turistik bölgede yaşamının etkisiyle aile içi rollerde ve otorite paylaşımı konusunda çeşitli sıkıntılar oluşabiliyor. Kuşadası gibi önemli bir turistik bölgenin ortamı, aile bağlarını zayıflatmaya çok müsait."* diyerek, turizmin Kuşadası'nda aile yapısına yaptığı olumsuz etkilerden birinin altını çizmiştir.

"Turizmin Kuşadası'nda aile yapısına herhangi bir olumsuz etkisinin olduğunu düşünmüyorum. Herkes artık buranın kendine has yapısına alıştı!" (20.GR)

Kuşadası'nda turizmin gençlerin aile bağlarına dönük etkileri bağlamındaki soruya yönelik elde edilen veriler ve en dikkat çeken söylemler aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 5. "Kuşadası'nda turizm gençlerin aile bağlarını ne yönde etkilemektedir? Bu bağlamda elde edilen verilerin dağılımı"

Kuşadası'nda turizm gençlerin aile bağlarını ne yönde etkilemektedir?	Frekans
Turizm gençler için de iş sahibi olma olanağı sağlıyor. Aile içi ilişkilerde bu durumdan olumlu olarak etkileniyor.	11
Turizm bölgesinde genel olarak hoşgörülü, sağduyulu ve çok kültürlü bir ortam var. Bu ortama da en çok gençler uyum gösteriyor. Bu toleranslı ve uyumlu olma hali de aile içi ilişkilere yansıyor.	10
Turizm sektöründeki yoğun çalışma temposu ve uzun çalışma süreleri nedeniyle gençlere gerekli ilgi gösterilemiyor ve aile bağları zayıflıyor.	8
Turizm bölgesinde yaşayan gençlerin farklı kültürlere, hayat tarzlarına özentili duymaları nedeniyle aile içi gerginlikler, çatışmalar artıyor.	6
Herhangi bir etki yok	7
TOPLAM	42

Kuşadası'nda turizmin gençlerin aile bağları üzerindeki etkileri bağlamındaki verilere göre örnekleme dahil edilenlerden 11 görüşmeci; gençlerin turizm sayesinde iş bulabildiklerinin altını çizmişlerdir ve iş, meslek sahibi olmanın da aile ortamına oldukça olumlu yansıdığını dile getirmişlerdir. Örnekleme katılanlardan 10 görüşmeci çok kültürlü bir ortama sahip bir turizm merkezi olan Kuşadası'ndaki hoşgörülü, sağduyulu ortamın altını çizmişlerdir. Bu ortamı içselleştiren gençlerin de bu süreçten pozitif yönde etkilendikleri ve bunun da aile yaşantısına yansıdığını belirtmişlerdir. Örnekleme dahil edilenlerden 8 görüşmeci turizm sektöründeki yoğun çalışma temposu ve uzun çalışma süreleri sebebiyle gençlere gerekli ilginin, zamanın ayrılamadığının ve bunun da aile bağlarının zayıflamasına etki eden önemli bir faktör olduğunun altını çizmişlerdir. 6 görüşmeci de turistik bölgede yaşayan gençlerin kendi aile yapılarıyla örtüşmeyen farklı kül-

türlere, hayat tarzlarına özentî duymaları nedeniyle ortaya çıkan aile içi çatışmaları dile getirmişlerdir. Örnekleme katılanlardan 7 görüşmeci ise Kuşadası'nda turizmin gençlerin aile bağları üzerine herhangi bir etkisinin olmadığını ileri sürmüşlerdir.

Konuyu biraz daha derinleştirmek için sorguladığımızda kimi katılımcıların şu görüşleri öne çıkmaktadır:

"Günümüzde iş bulabilmek, çalışabilmek çok önemli. Bir kişi ayaklarının üstünde durabilir, gelirini sağlayabilirse; bunun pozitif etkileri hayatının birçok alanına yansır. Aile ortamı da bunun başında gelir. Eğer geçim iyi olmazsa, asıl o zaman aile içindeki sıkıntılarda çok büyük artışlar olur. Bu yüzden turizm bu bölge için velinimettir ve bu gençler için de geçerlidir! Turizm Kuşadası'nda geçimi doğrudan etkilemektedir; geçim de aile yaşantısını doğrudan etkilemektedir. Netice itibarıyla, geçim iyi, yerinde ise aile bağları, haliyle gençlerin de aile bağları bu süreçten kuvvetlenerek çıkmaktadır!" (2.GR)

"Kuşadası kültürlerarası iletişimin yoğun olduğu bir yer. Gençler de genel olarak yeni kültürlerle, insanlarla temasa geçmeye; onlarla zaman geçirmeye daha hızlı uyum gösteriyorlar. Böylece bu süreç gençlerin daha uyumlu, iletişime açık, sağduyulu olmasına katkı sağlıyor ve bu süreçten aile ortamı da olumlu olarak etkileniyor." (19.GR)

Görüşme yapılan katılımcılardan (15.GR) ise bu konuda; *"Kuşadası denilince akla ilk gelen husus turizm. Burada turizm sektöründe birçok insan çalışmakta. Lakin turizm sektöründeki çalışma süreleri uzun ve çalışma temposu da yoğun. Aile üyeleri içinde de gençler veya aile büyüklerinden biri veya birkaçı da bu sektörde çalışıyorsa; aile üyelerinin birbirine ayırması gerekli zaman ve ilgide azalma oluyor ve ister istemez yerel değerlerin aktarılmasında sorunlar olabiliyor. Bu da aile bağlarının zayıflamasına yol açıyor."* demektedir.

Diğer bir görüşme yapılan katılımcı (25.GR); *"Turistik bölgelerde özellikle genç kesim turistlerin yaşam tarzlarına özentî duyabilmektedir. Gençlerin kendi aile değerleriyle çelişen değerleri benimsemesi veya benimsemeye çalışması da; aile içinde huzursuzluklara, sıkıntılara neden olmaktadır."* demektedir.

"Bugünlerde turizmin Kuşadası'ndaki aile yapısına, aile bağlarına ciddi bir etkisinin olduğunu açıkçası düşünmüyorum. Doğal olarak gençlerin veya herhangi bir kesimin bu durumdan etkilendiğini düşünmüyorum." (36.GR)

Civelek'e (2010, 342) göre de turizm gençler üzerinde büyük ölçüde etkide bulunmaktadır. Gençlerin turistlerle yakın ilişki kurmaları, onların davranışlarını ve hayata bakışlarını etkileyebilmektedir. Bununla birlikte turizm, gençlerin

kendi geleneklerinden, değerlerinden uzaklaşmalarına ve turistlerin yaşam tarzına özenmelerine de neden olabilmektedir. Bu durum ise, aile içerisinde birçok soruna yol açabilmektedir.

Bu eğilim bu araştırmada da belli bir oranda açığa çıkmıştır. Fakat bu araştırmanın bulguları, Kuşadası'nda turizmin gençlerin aile bağları üzerindeki etkilerinin ağırlıklı olarak olumlu yönde olduğu şeklindedir. Araştırma bulgularına göre Kuşadası'nda turizmin gençlerin aile bağları üzerindeki etkileri bağlamındaki verilere göre örnekleme dahil edilenlerden toplamda 21 görüşmeci olumlu yönde eğilim göstermişken; toplamda 14 görüşmeci ise olumsuz yönde eğilim göstermiştir. 7 görüşmeci ise Kuşadası'nda turizmin gençlerin aile bağları üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı yaklaşımı içerisindeydi.

Lanquar (1991: 77) Akdeniz ülkelerinde turizmden özellikle gençlerin ve kadınların yararlandığının altını çizmektedir. Gençlerin ve kadınların iş hayatına daha fazla katılmasıyla birlikte, aile yapısının bu süreçten etkileneceği belirtilmiştir. Lanquar, bu etkilerin genellikle olumsuz yönde olacağını ileri sürmüştür. Ona göre aile bağları çözülmektedir ve kuşaklar arası farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Lakin bu çalışmanın verilerine göre ise Kuşadası'nda turizmin gençlerin aile bağlarını çoğunlukla olumlu yönde etkilediği hususu ortaya çıkmıştır. Turizmin çok uzun yıllardır burada olmasının, Kuşadası'nda turizmin artık büyük oranda benimsenmesine yol açmış olduğunu ve böylece bu bölgede yaşayan insanların aile içi ilişkilerinin de buna uygun şekilde oluştuğunu ileri sürebiliriz.

Turizm iş bulmaya ve gelirin artmasına katkı sağlamaktadır. Bunun da sırf ekonomik değil; toplumsal, kültürel sonuçları olmaktadır. Bu araştırmanın bulguları, aile yaşantısının bu durumdan fazlasıyla etkilendiğini göstermektedir. Aynı zamanda turizm; değişik kültürlerle teması ve ailelerin dışa açılma sürecini de etkilemektedir. Turizme hizmet veren veya turistik yörelerde yaşayan aile üyeleri, turistlerin yaşam biçimleri hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Bu yüzden turistik yörelerdeki aileler, diğer kültürlerden bazı kültürel öğeleri alabilmekte ve yeni davranış modelleri geliştirebilmektedir. Bu durum da, araştırma verilerine göre hoşgörülü, sağduyulu ortamın oluşmasına katkı sağlamaktadır ve aile ortamı da bundan olumlu olarak etkilenmektedir.

Bunlardan başka olarak, araştırma bağlamında açığa çıkan bazı bulgular ise şunlardır: Görüşme uygulamasına katılan turizm çalışanlarının büyük bir bölümü turizmin, kadınların iş hayatına katılmasını etkilediğini ve buna olumlu baktıklarını belirtmektedirler. Örnekleme katılan 42 katılımcının 36'sına göre kadınlar artık hep çalışma hayatının içinde olmak istemektedirler. Bu durum aile yapısını,

kadının aile içindeki geleneksel rollerini etkilemektedir. Fakat artık bu durum önemli bir sorun olarak görülmemektedir, aksine kadının iş hayatında da oluşuna destek verilmektedir. Kuşadası'nda bu sürecin genel olarak kabul edilmiş bir durum olduğu ileri sürülmektedir. Buna karşın, örnekleme dahil edilenlerden 6 katılımcı ise kadınların turizm ile iş hayatına katılmalarını olumsuz bağlamda değerlendirmektedir. Bu eğilime göre; turizm sektöründeki çalışma temposunun yüksekliği ve çalışma sürelerinin uzun ve belirsiz oluşu nedeniyle genel olarak aileye, özelliklede çocuklara ayrılan ilgi, zaman yetersiz kalmaktadır. Bu yüzden aile yapısı, aile içi iletişim de bu süreçten olumsuz olarak etkilenmektedir.

Çakmakcı ve Öztürk'e (2019: 14) göre de turizmin sağladığı istihdam sebebiyle kadınlar ve gençler artık daha fazla çalışma hayatına katılabilmektedir. Bu durumdan da aile içi roller etkilenmektedir, dönüşmektedir. Böylece, bu süreç belli aile içi çatışmaların ortaya çıkmasına da neden olabilmektedir. Fakat bu araştırmanın bulgularına göre ağırlıklı olarak şöyle bir eğilim ortaya çıkmıştır: "Turizm sayesinde çalışma hayatında olan kadınların aile ortamının bu süreçten olumsuz olarak etkilenmedikleridir". Artık kadınların turizm veya başka ekonomik sektörlerde olmasına alışılmıştır. Turizm gibi emek yoğun bir sektörde çalışan kadınların konumlarının, aile içi sorumluluklarının da bu süreçle birlikte belirli düzeyde yeniden inşa edildiği vurgulanmıştır. Araştırma verilerinin ancak belli bir bölümüne göre kadınların turizm aracılığıyla çalışma hayatında olmalarının; aile yapısı üzerinde olumsuz etkilere neden olduğu açığa çıkmıştır. Kadınların uzun, belirsiz sürelerde ve yoğun tempoda turizm sektöründe çalışmasının kadının geleneksel aile içi rollerine aykırı olduğunun altı çizilmiştir.

Özetle, araştırma verilerine göre bireylerin aile yaşantısı, iş yaşamından etkilenmektedir. Hem de turizm gibi emek yoğun bir sektörde çalışılıyorsa, aile üyelerinin birbirlerine ayıracakları zaman, ilgi azalmaktadır. Buna ilaveten, bu değişen koşulların etkisiyle; aile içi rollerin değişimi, otoritenin paylaşımı, gençlerin ve kadınların değişen konumu, aile içi ortak karar alma süreçleri gibi konulardaki vurgulamalar da açığa çıkmıştır. Bunlara karşın; geçimin sağlanması, kazanım artmasına katkı sağlanması da ailenin ekonomik yükünü hafifletmektedir ve bu durum ise aile ortamına olumlu olarak yansımaktadır. Buna ek olarak, turizm bölgesinde kültürlerarası iletişimin artması; önyargıların azalmasına, insanların uyumunun artmasına, insanların ufuklarının açılmasına ve insanların birbirine karşı daha hoşgörülü olmasına yardımcı olmaktadır. Böyle bir ortam da turizm bölgesinde birçok birey tarafından içselleştirilmektedir ve bu ortam aile yaşantısına da yansımaktadır.

Netice itibariyle, bu araştırmanın bulgularına göre Kuşadası'nda turizmin aile yapısı üzerinde pek çok etkisinin olduğu açığa çıkmıştır ve bu etkilerinde ağırlıklı olarak olumlu yönde olduğu eğilimi ortaya çıkmıştır. Turizmin aile yapısına dönük etkileri çerçevesinde turizm sektöründe çalışanların bakış açıları doğrultusunda veriler elde edilmiştir, tespitlerde bulunulmuştur.

Coben (2005: 53) turizm üzerine yapılan sosyolojik araştırmaların birçoğunun turistler ve turizm üzerine olduğunu; Reid (2003: 109) de turizm üzerine yapılan sosyolojik araştırmaların özellikle yerel halk üzerine olduğunu belirtmişlerdir. Literatürde yerel halk ve turistler üzerine ve de onların perspektifine dayalı olarak gerçekleştirilen pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmada ise turizm çalışanlarının bakış açıları bağlamında bir değerlendirme yapılmıştır ve literatüre katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

SONUÇ

Turizm; toplumsal bir olgu ve toplumsal bir değişme dinamiği olarak sosyal bilimlerin konusudur. Turizmin toplumsal yaşamdaki ekonomik, toplumsal ve kültürel anlamda oynadığı roller, onu sosyolojinin ilgi odaklarından biri yapmıştır. Aile de toplumun en küçük birimidir ve sosyolojik bağlamdaki toplumsal kurumlardan biridir. İnsanlık tarihi kadar eski bir toplumsal birim olan “aile” kurumu, çeşitli faktörlerden etkilenerek yapısal ve biçimsel değişimler geçirmiştir. Turizm de aile üzerinde etkili olan faktörlerden biridir. Bu çalışmanın bulguları da ağırlıklı olarak turizmin aile yapısı üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Çalışma verilerine göre turizmin aile yapısına dönük etkileri bağlamında ağırlıklı olarak olumlu bir eğilim vardır. Bunda maddi getirinin/geçimin önemli rolü olduğu sonucu ön plana çıkmaktadır. Geçim iyi olunca, ekonomik sıkıntılar azalınca; aile ortamı da bundan önemli biçimde olumlu yönde etkilenmektedir. Diğer ön plana çıkan önemli unsur ise değişik kültürlerin birbirini tanıması, iletişim ve diyalogun artması sonucunda ortaya çıkan hoşgörülü, sağduyulu, çok kültürlü ortamdır. Böyle bir ortam, turizm bölgesinde birçok birey tarafından içselleştirilmektedir ve bu ortam aile yaşantısına da yansımaktadır. Aile içinde daha demokratik ilişkilerin gelişmesine de katkı sağlamaktadır. Bunlara ek olarak, diğer öne çıkan bir unsur da turizmin çok uzun yıllardır Kuşadası'nda olmasının, buranın köklü ve önemli bir turizm merkezi olmasının yarattığı etkidir. Kuşadası'nda turizm büyük oranda benimsenmektedir ve böylece bu bölgede yaşayan insanların aile yapısı da bu durumla çoğunlukla örtüşmektedir.

Bunların yanında, araştırma bulgularına göre turizmin; çalışma temposunun yüksekliği ve çalışma sürelerinin uzun oluşu nedeniyle aileye ayrılan zamanı, ilgiyi azaltması ve aile değerlerinin, normlarının aktarılamamasına neden olması gibi olumsuz etkileri de açığa çıkmıştır.

Sağlıklı bir aile yapısının olabilmesi içinde aile üyeleri arasındaki iletişimin yeterli düzeyde, sağlıklı olması gereklidir. Aluş'un (2015: 22) da belirttiği gibi "aile bir bütündür ve ailenin her bir üyesi o bütünün vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu bütünlüğün korunması için bireyler arası ilişkilerde iyi bir iletişimin var olması" gereklidir.

Turizmin; aile kurumuna dönük olumsuz etkilerinin minimize edilebilmesi içinde; turizm bilincinin yükseltilmesi doğrultusunda gerekli çalışmalar, politikalar yapılmalıdır. Bu doğrultuda hem turizm çalışanlarının hem de yerel halkın bilincinin artırılması noktasında gerekli çabalar gösterilmelidir. Ayrıca turizmin aile yapısına etkilerinin tespiti üzerine birçok sosyolojik araştırmanın yapılmasının gerektiği ortadadır; böylece konu çerçevesinde pek çok veri elde edilebilecektir ve tüm bunlarda toplumsal-kültürel yapı çözümlmelerine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Aluş, Y. (2015). *Kültürel ve Toplumsal Gerçekliğimiz Açısından Aile Anlayışlarının ve Türk Ailesinin Değerlendirmesi*, PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, (1-1), 15-24.

Bal, H. (1995). *Turizmin Kırsal Toplumda Aile İçi İlişkilere Etkisi*, Doğa-İnsan Yayınları.

Civelek, A. (2010). *Turizmin Sosyal Yapıya ve Sosyal Değişmeye Etkileri*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 13 (1-2), 331-350.

Coben, E. (2005). *The Sociology of Tourism: Approaches, Issues and Findings (The Sociology of Tourism-Theoretical and Empirical Investigations)*, Ed.: Y. Apostolopoulos, S. Leivadiand, A. Yiannakis, Routledge Publishing (Transferred to digital printing-2005), New York.

Çakmakçı, E. ve Öztürk, Ş. (2019). *Toplumsal Değişimin Bir Faktörü Olarak Turizm*, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, (47-2), 1-17.

Kara, B. (2018). *Türkiye'de Aile Yapısının Değişimine Etki Eden Faktörler*, Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, (40), 374-385.

Lanquar, R. (1991). *Turizm-Seyahat Sosyolojisi, (1.bs.)*, Çev.: G.Ö.Kayır, İletişim Yayınları, İstanbul.

Reid, D.G. (2003). *Tourism, Globalization and Development (Responsible Tourism Planning)*, Pluto Press, London.

Topses, M.D. (2016). *Kurumlar Sosyolojisi, (1. bs.)*, Nobel Yayıncılık, Ankara.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, (5. bs.)*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

